

Українська культура

12-14-2024

8 клас

Домашнє завдання

- На уроці 12.14.2024 ми вивчали тему «Український традиційний одяг». На домашнє завдання прошу читати лекцію 7 з підручника на ст.30-34, уважно дивитися презентацію в додатку, письмово виконати вправу 4.1. (з двох сторін листка!!!)
 - Для полегшення навчання, картки Quizlet https://quizlet.com/_9gf3n7?x=1jqt&i=35fv4p
 - ДОДАТКОВО: посилення на музейну колекцію одягу музею Гончара <https://360.honchar.org.ua/>

З повагою,
класний керівник 8-го класу та вчителька Культури 8 кл.,
Оксана Заваденко.

КУЛЬТУРА 8

Лекція #7:

Український традиційний одяг

ПЕРЛИНИ НАРОДЖУЮТЬСЯ
ЗІ СКАРБУ РІДНОЇ ЗЕМЛІ



Ніна Геремезюк МБІ РД З ЧЕРНІВЦЬЩИНИ / Ірина Коваленко МБІ РД З ЖИТОМІРЩИНИ
Олена Цибунська МБІ РД З ЖИТОМІРЩИНИ / Марко Галаганець МБІ РД З ВІСНІВЩИНИ

ДахаБраха український гурт

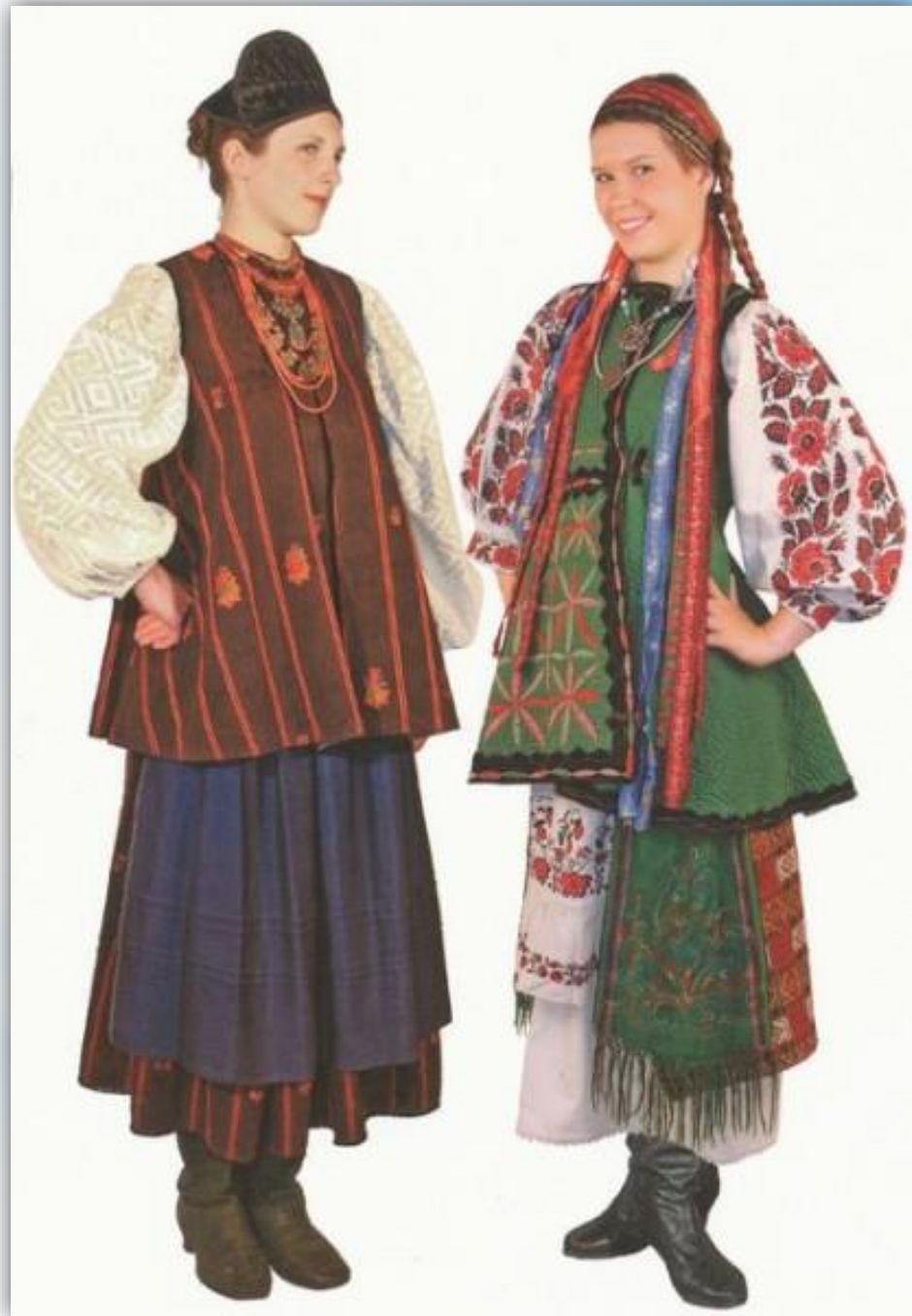
МУЗЕЙ ІВАНА ГОНЧАРА +20
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ

www.honchar.org.ua

Що впливає на характер одягу народу?

- ❖ Клімат
- ❖ Рівень життя і щоденна робота/зайняття
- ❖ Доступна сировина (available raw materials)
- ❖ Естетичний смак народу
- ❖ Творчі здібності народу
- ❖ Торгівля (trade) та можливість познайомитися із чужими народами.

- ❖ **Традиційний** сільський одяг України ділимо на святковий та буденний.
- ❖ Чому ми відрізняємо одягу селянина від одяжі міщанина?



- ❖ Які відмінності між святковим та буденним одягом?
- ❖ Святковий - на свята, до церкви, на весілля, на вечорниці, тощо.
- ❖ Буденний - до праці на щодень.
- ❖ Як розпізнати різницю між святковим та буденним вбранням?
- ❖ Якість полотна
- ❖ Кількість прикрас та оздоблення
- ❖ Оздоблення та біжутерія



Photo by Bohdan P



Photo by Bohdan Poshy



Photo by Bohdan Poshyvailo



Photo by Bohdan Poshyvailo

Матеряли

- ❖ Переважно льон (linen) та коноплі
- ❖ Тканина та сукно із вовни (wool)
- ❖ Овечих чи баранячих шкур
- ❖ Шкіра (бучок, або дичина)
- ❖ Шмушевий (шкіри ягнятка)
- ❖ Шовк (silk), і оксамит (velvet).

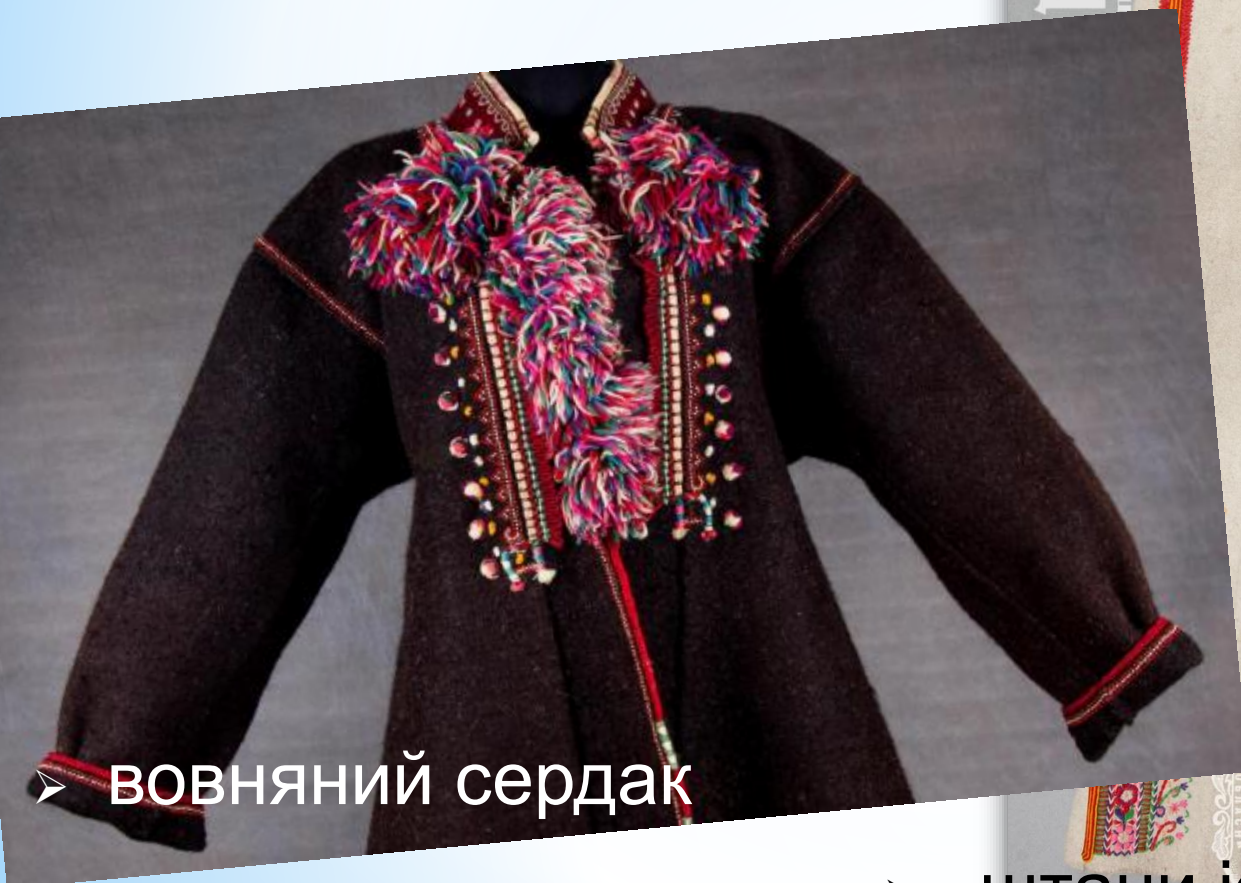
Матеряли

- ❖ Переважно льон (linen) та коноплі (hemp)



Матеряли

- ❖ Тканина та сукно із вовни



➤ **вовняний сердак**

ЕТНОГРАФІЧНА КОЛЕКЦІЯ
КРОВЕЦЬ
Krovets.com.ua



➤ **штани із вовняного сукна**

Матеряли

- ❖ Кептарі та кожухи переважно із овечих чи баранячих шкур



- кептар із баранячої шкури

Матеряли

- ❖ Черевики, ремені із шкіри (бичок, або дичина)



- гуцульський черес із шкіри

Матеряли

- ❖ Шапки часто із смушу (шкіри ягнятка)



- смушеві зимові шапки. Козацька переважно мала шовковий або оксамитовий шлик.
- гуцул

Матеряли

- ❖ Шовк, і оксамит, особливо для козацьких та отаманських шараварів, шкубів, сердаків та шликів на шапки

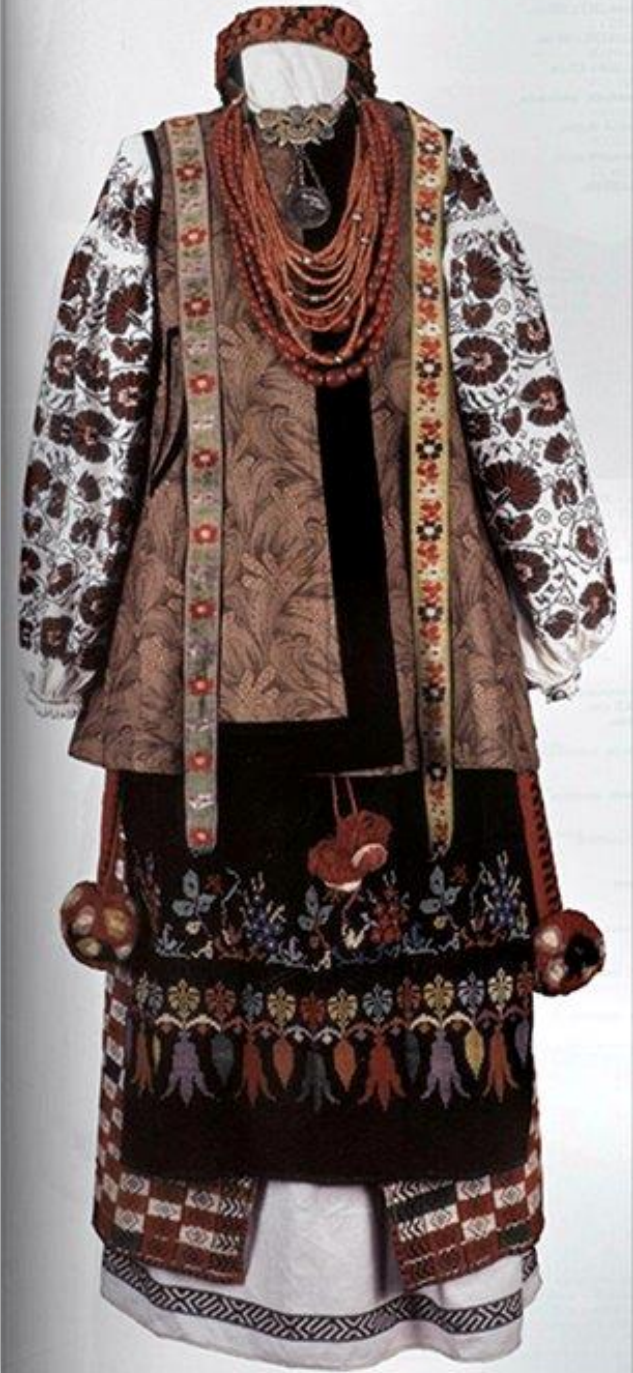




➤ отаманський жупан



➤ Жіночі сердаки



Сорочка

- ❖ Переважно з лляного та конопляного полотна.
- ❖ Прикрашена вишивкою.
- ❖ Чому вишивка?
- ❖ в давнині щоб матерія не сіпалася (does not fray or come apart) підгинається комір та рукави, а опісля шиємо їх. Українці та інші уживали це, щоб декоративно оздобити кінець рукава чи комір, а пізніше почали оздоблювати більше та більше сорочки, щоб надати індивідуальний характер сорочці.





Сорочка

- ❖ Сорочка жіноча довша, іноді по кістки (ankle length), з багатими вишитими рукавами та передом.





Сорочка

- ❖ Чоловіча сорочка коротша, (повище колін).



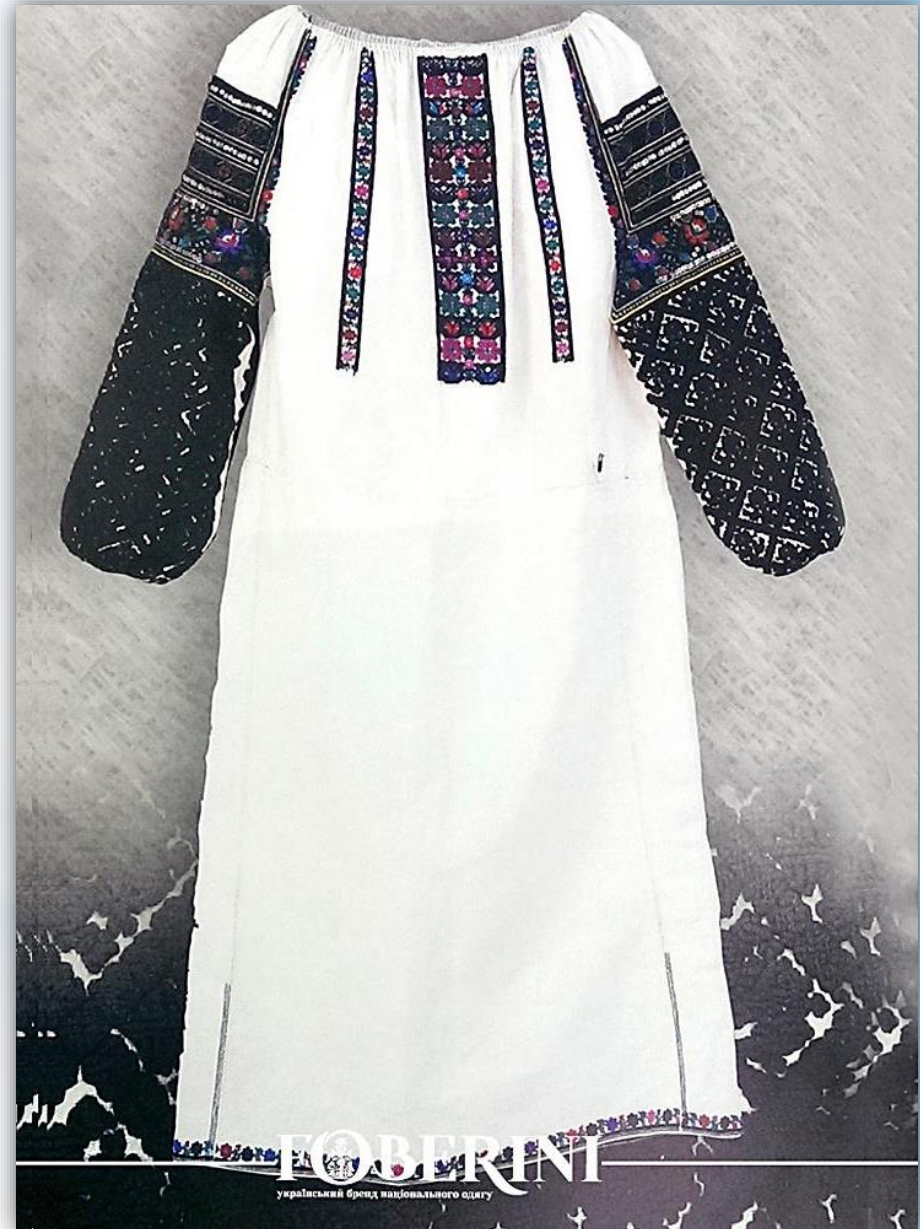
❖ Переважно з вишитим тонким коміром, вишитою широкою пазухою вздовж середини грудей, та закінченням рукавів (манжетами).



Одежа нижчої частини тіла

Жіноча

- ❖ Довга
(додільна)
сорочка (ллянна)



❖ Поверх одягали **спідницю**, або **запаску** зроблену із тканого матерялу або фарбованого лляного полотна, яке прикрашали вибійкою або вишивкою



➤ запаска прикрашена вибійкою



➤ Івано Франківськ запаска

❖ Поверх спереду фартушок
(попередниця)



➤ фартушок, Тернопіль



► **полісся**

Photo by Boj

- ❖ У свята, часто носили **плахту** замість запаски (2 чотирикутні тканиня зшиті разом і ношені так що покривали боки)
- ❖ спереду фартушок.



➤ плахта, Полтава.

❖ Крайка або пояс, тканий і дуже кольоровий (червоний)





➤ Черкащина.

Photo by Bohdan Posh



Photo by Bohdan Posh

Одежа нижчої частини тіла Чоловіча

- ❖ Чоловіки переважно носили довгі лляні штани, а взимку вовняні.
- ❖ Переважно колір білий, теж червоний, малиновий, чорний.



➤ Іван Леньо, (Козак Систем) Гуцульщина

❖ Після початку козаччини, шаравари були популярним вбранням в центральні Україні.

➤ Олег Скрипка (ВВ), козацький стрій Полтавщини



❖ Підперезання переважно тканими
вовняними поясами/крайками



❖ В горах - пояси з широкої шкіри, називалися **чересами**



Верхня одежа

Чоловіки переважно носили:

- ❖ кептар – короткий кожух з овечого хутра, зазвичай без рукавів
- ❖ сердак, свита або гуня – плащ, тканий із грубого сукна
- ❖ Кожух – зимовий одяг з довгими рукавами, з овечої шкіри хутром всередину
- ❖ В центральній Україні святковий жупан (тонкий оксамитовий або шовковий плащ)

Жінки також носили:

- ❖ Керсетка (горсетка, горсет) – подовжена безрукавка з вовни, бавовни або шовку, оздоблена вишивкою та аплікацією
- ❖ Юпка – теж саме, що керсетка, але з рукавами



**Фото 7. Бойківщина.
Вишита безрукавка "кожуше".
Поч. XX ст. с.Лецівка Рожнятівського р-ну
Івано-Франківської обл.
Фото І.Свійонтек 2003 р.**



Накриття голови

- ❖ Неодружені дівчата заплітали коси і не накривали ГОЛОВИ



- ❖ Волосся підтримували **опаскою** – стрічкою, яка носилася, як обруч
- ❖ Коси прикрашали стрічками, кутасиками, квітами і вінками





❖ Молодиці
(заміжні
жінки)
накривали
голову
**наміткою,
очіпком чи
хусткою**

➤ Харківщина



❖ кожна
частина
України
мала свої
стилі
ношення
накриття на
голову.

➤ Тернопільщина





➤ Львівщина

➤ північна Київщина

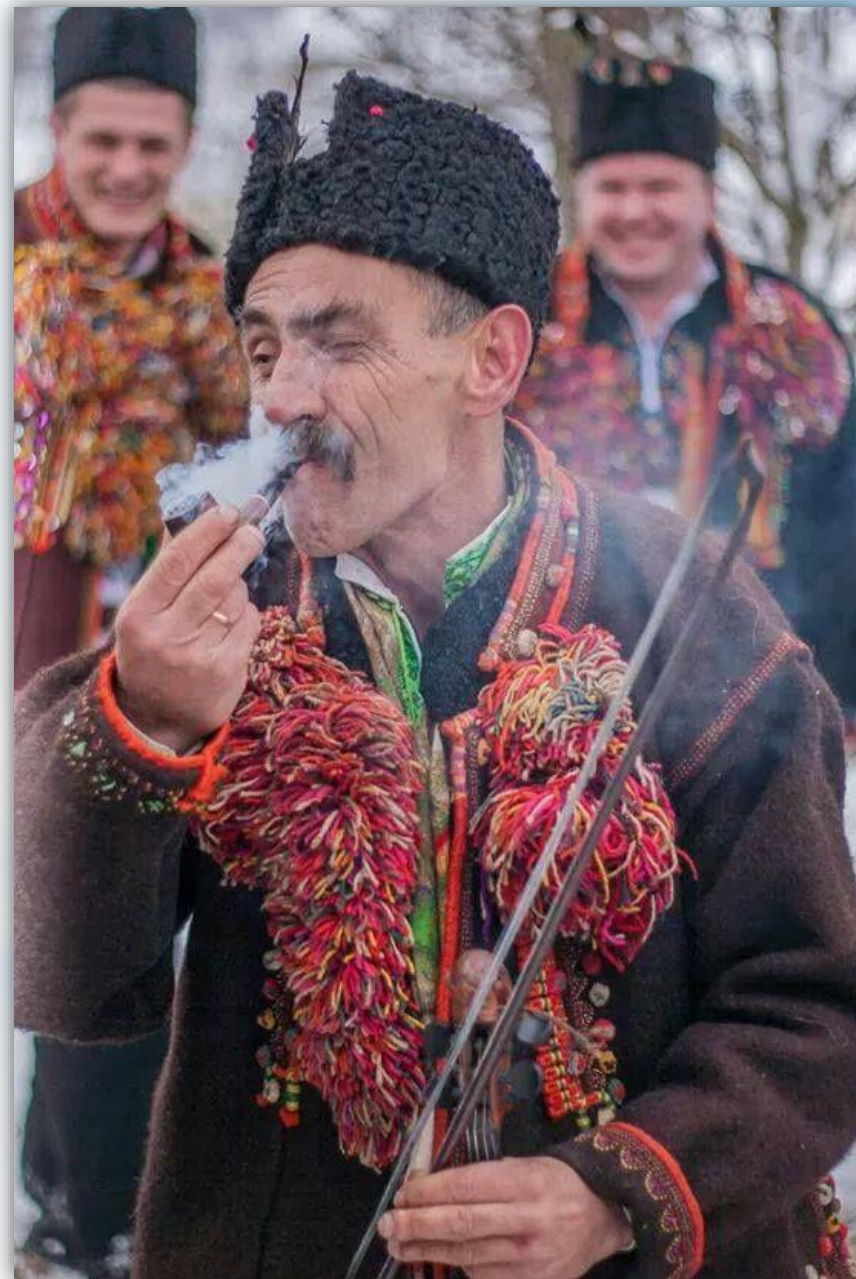
Накриття голови

- ❖ Чоловіки переважно носили солом'яний капелюх - бриль.





❖ Взимку смушеві шапки



❖ Козаки носили смушеву шапку із шликом.



- ❖ В Карпатах на західних землях гуцули носили **крисаню** – прикрашений вовняний капелюх



Взуття

- ❖ **Личаки**, найстарша форма взуття, плетені із кори дерев, стебел або шкіри накриття ніг



- ❖ **Постоли** – подібні до личаків, але зі шкіри (подібні до індіанських мокасинів)



❖ Чоботи, чорні чи червоні з високими халявами (knee boots)



❖ жіночі черевики і чобітки із високими закаблуками (heels)

